

Janko Messner

JOB

— Atej, lej, tvoj Job je na cesti!

V hipu odgrnem zaveso s steklenih balkonskih vrat.

Cesta se imenuje Flatschacher Strasse. Po močvirni ravnini, ki so ji dali slovenski prvoseleci ledinsko ime 'na Blačah', pri močvirjih.

Zgodovina nam dokazuje hrani, tudi ob samem robu Celovca.

Job pa je konj, vitek rjavec, ki se malo briga za zgodovino. Poznam ga, odkar smo se vselili v trinadstropnico. Njegov gospodar je, po domače, Krušej. Na svetu ni imel kdaj kak kmetič tako lepega imena. Kaj vse ti zazveni v njem, če si zrasel na ozarrah, na senožetih: svetla prepeličja pesem, ko sonce vstaja, ubrano pikapokanje neutrudnih cepcev, ko so polja zagrnjena z ledeno belo odejo... Dehteči ajdovi žganci, dehteče toplo mleko...

Krušej...

Za lučaj daleč je njegov dom in Jobov hlev... Ob Flatschacher Strasse.

Čul sem nekega dne s pločnika, kako ga je za živo mejo po slovensko vpregal:

— Job, se hediči, stoj že tih, tače bajže...

Potem pa še malo po nemško, tajfel aine.

Ima samo njega pa dve kravi. Otrok nič, ženo na šentruperškem pokopališču.

— Zakaj mu pravite 'Job'?

— O, hespud pa svovenje znajo... Tako pač. Ko je bil še mlad žrebi, je bil ves garjav, je 'umi hor prišel. Pa sem djal, naj bo Job.

24

Stojim za steklom balkonskih vrat in ju opazujem. Krušej bi rad pognal Joba, vpreženega v lojtrnik, čez široki asfaltni tlak na drugo stran ceste. Tam ima ob reki Sotnici travnik in njivo. Dobro vem, kje, saj sem mu nakosil že nič kolikokrat krmu... Mimogrede, ko sem šel na zrak pod goro.

Sonce je zlezlo že zelo visoko, toda avtomobili Krušaja in Joba ne spustijo čez cesto, sproti se jima izjalovi vsak poskus. Kakor jazbec obrača Krušej majhno šilasto glavo s štrlečimi ušesi zdaj na levo zdaj na desno in premerja razdalje do bližajočih se limuzin in tovornjakov. Zdaj, zdaj bi nemara šlo.

Kje pa, že prepozno. Komaj Joba sunkovito potegne za uzdo, da se pokadi asfalt pod krešočimi podkvami, ga mora že spet ustaviti. Avto švistne mimo njiju. Job se povzpne na zadnje noge in razdraženo zaprha.

Krušej ga miri, ga boža in se ga oklepa pod vratom.

In čaka.

Sonce pripeka. Avgustovsko sonce. In črni asfalt žari od te pripeke.

In spet premerja Krušej razdalje do drvečih vozil, napenja oči, vrti glavo hitreje in hitreje — po cesti gor, po cesti dol... In spet nastavlja korak za skok, konja trdo na uzdi, da si spet premisli.

In konj je že ves zmeden. Živčno se prestopa z noge na nogo, vsaka mišica na njem se trese. Toliko da ne čujem njegovega drhtečega hrzanja in uklenjenega prhanja semkaj v stanovanje.

Prizor je skrajno mučen. Noben avto se ne ustavi, vsi švigajo mimo vprege.

Še pred nekaj leti je bila ta cesta vsa mirna, z vsem čarom predmestja, ki ga izžareva sosesčina malih kmetov, gostilničarjev, ki so rešili veljavo svojega uradniškega in obrtniškega stanu iz mestnih pisarn in delavnic na rob Celovca, s tem da so si tu izkopali samotež kleti v talno vodo, jih ponoči pri luči zacementirali in nanje postavili pritlične hišice.

Tedaj, pred leti, me je tu še pasji lajež uspaval, prebujali so me petelini — kakor nekoč na vasi. In če sem kdaj maja meseca tanko prisluhnil, sem čul lajati v notranjih urah kdaj tudi lisico pod Sotnico — v strahu za kosmate mladiče, razigrane medvedke.

In šentruperškega salezijanca, ko je zvonil dan. Glasno in vztrajno.

Zdaj je Flatschacher Strasse vsa smrdljiva, vsa hrupna. Postavili so na njen južni rob neke industrijske obrate, skladišča veletrgovcev in depoje nafte. Zdaj puhajo Dieslovi motorji iz velikih izpušnih lukenj valove črnega strupa nanjo, tovornjaki vseh vrst jo zagrinjajo z oblaki sajastega smrada, da ne morem več odpreti nobenega okna v stanovanju. Še za zidovi, še za steklom balkonskih vrat se mi ježi koža ob pogledu nanjo. Klopotanje grozljivo monotoni ventilov in bobnenje pločevine mi gre skozi kosti in mozeg.

Dober tek, industrijska družba. Vse najboljše.

In mnogo zabave v vse večji in večji blaginji.

Tudi železniškega kembeljna pri belo-rdečih zapornicah ne čujem več: ting-ting-ting . . .

Čisto blizu naše trinadstropnice se spuščajo šestkrat na dan na Flatschacher Strasse, da morejo moji dijaki po rožanski progi v šolo in zvečer spet nazaj na Žihpolje, v Šentjanž, Sveče in Šentjakob.

Ne vem, zakaj me noben vlak na svetu ne moti, narobe, radujem se vsakokrat, ko prihaja, pa naj še tako piska in drdra, naj kembelj še tako enolično kleplje plat svojega zvonca . . . enaindvajsetkrat svoj svarilni ting-ting-ting . . . Zdaj ko šklopotajo in šklefetajo Dieslovi motorji v topih gobcih jeklenih predpotopnih pošasti, zdaj ko drgetajo in bobnijo v dolgi vrsti pred zapornicami, stokrat preglasijo kembelj in vlak.

Meni so ostali zdaj le še njihovi sladkobni strupi, črni in modrikasti, ki se mi — če vleče jug, toliko huje — zanesljivo priplazijo kakor sluzaste hobotnice in meduze skozi okenske špranje v stanovanje, da se z njimi davim na žive in mrtve.

Ob krožniku juhe.

Dober tek.

In ko moram v šolo, jo z ovlaženim robcem pod nosom pocedim na pete na glavo okrog vogla in treščim brez sape v trolejbus, da neki sosedge vsakokrat začudeni ostrmijo, ali nemara le nisem pri ta pravi.

Kaj njim, saj se jim še sanja ne, kaj je dušica. Bolj pa pljučni emfizem. In kaj zadrega, v kakršno spravlja tehnično stoletje mojega zadnjega slovenskega kmetiča ob Flatschacher Strasse, mojega Krušaja, osamljenega varuha prastarih izročil, ki se slovenske besede ne sramuje . . .

Še zmeraj stojita tam — on in Job — se obotavljata, oprezata, zmeraj bolj obupano vdana v neusmiljeni cestni napredek. Saj nikoli ne bota prečkala te ceste, nikoli ne bota pobasala lucerne, nakošene ob Sotnici . . . Ovela bo v avgustovskem soncu, da bo vsa cunjasta in nevarna, da kravi napihne.

Kaj meščanom, ki jim vsakega prvega v mesecu prinese poštar plačo v stanovanje! Mleko dobijo v mlekarni, kruh pri peku, meso pri mesarju. Kaj jih briga lucerna, kaj Krušaj, kaj Job.

Pač, ravnokar sta se le pognala v skoku, pa je tudi že treščilo. Rdeča limuzina se je zataknila v zadnja kolesa lojtrnika, zavore so zaječale, zacvilile, lestveni klini frlijo po zraku. Oje je očitno udarilo Joba po prednji nogi, da je padel kakor snop na črni asfalt. Limuzino je zaneslo v loku na pločnik in jo tam obrnilo na streho.

Bliskovito stečem iz stanovanja na kraj nesreče, da bi pomagal, če bi se dalo kako pomagati. Šofer je medtem zlezel iz avta kakor iz nekakšne podmornice, vetrobranska šipa se je bila razletela na tisoč koščkov. Zdaj se drži za tilnik in vpije in vsega grla:

— Verfluchter Gaul, du verdammter! Hast denn keine Augen im Kopf, du, Bauer du! Das wirst du mir bezahlen! Kannst Gift drauf nehmen!

Krušej pa kleči zraven Joba in drži v naročju njegovo omahujočo glavo. Sonce pripeka. In črni asfalt žari od te pripeke.

Nekdo skuša konja razpreči in živčno išče konec vajeti.

Avtomobili se nabirajo v koloni levo in desno od razbite vprege. Nekateri trobijo. Šoferji izstopajo, se spogledujejo. Eden, z zavihanimi srajčnimi rokavi, širokopleč rdečeličnik, se pridruži:

— Kruzifix Sakrament, steh auf, alter Fuchs!

In sune z nogo Joba v rebra. Njegov obraz gori od jeze, ker ne more s tovrnjakom mimo.

Neznaten curek svetlo rdeče krvi se peni in si išče pot od razbite Jobove golenice k ponikovalniku.

Krušej je ves zlezel vase, njegovo telo je odrevenelo, oko se mu mrači, okrog kocinastih ust ledeni topi smehljaj nebogljenosti. Mož ne vidi nikogar okrog sebe. Zato poklekne k njemu na črni asfalt in ga ogovorim:

— Za božjo voljo, Krušej . . .

— Nče pumaha, hespud, telefonirajte po mesarja, da ga pahne. Jes ha na morem več hledati, kako trpi. Jas ha na morem . . .

Zona me spreletava po hrbtu, ko drvim mimo drdrajočih in šklepetajočih jeklenih pošasti nazaj v stanovanje telefonirat. Živo zagledam pred seboj prizor iz otroških let, ko sem tudi moral teči k sosedu in ga prositi, da pride pahniti našo edino plemensko svinjo, ker je imela mrtve kočeje v trebuhu. Tudi moj oče je tedaj rekel:

— Jaz je ne morem.

In je imel velike solze na licu, nikoli prej, nikoli pozneje.

Ubogi Job, ubogi moj Krušej.

Nekdo zdaj usmerja šklepetajoče in bobneče pošasti počasi mimo njiju. Črne sajaste luknje puhajo vanju valove črnega plina.

Kadilni dar za končni počitek Jobov.

Kadilo premožne industrijske družbe.

Zagrnem šipe balkonskih vrat, da bi zabrisal grozotni prizor.

Srce mi razbija v prsih vroče in tesno, kljuva mi v sencih.

— Glej, sin, pravim, — ta ubogi Krušejev Job je bil zadnji slovenski konj v Celovcu.

— Kaj bi s tem?

— Nič, samo to bi ti rad dopovedal, da mi je hudo za njim. In hudo za Krušaja, ki si gotovo ne bo več nobenega omislil. Nikoli več ne bo o poletnih večerih kopitljal po Heinejevi ulici pod našim balkonom s škafof za pomije na vozu. Nikoli več ne bo jeseni razvažal drv za stranke, ki še nimajo centralne kurjave.

— Nimaš drugih skrbi, atej?

— Pač. Še to naj ti povem, da se mi je ravnokar utrnila misel, da je ubogi Job pravzaprav podoba koroškega slovenskega ljudstva.

— Kaj misliš, da samo tega?

— Najbliže mi je, pa sem se njega spomnil.